

מסמך הערות

**בדבר הצעת חוק מועצת הצמחים (ייצור
ושיווק) (תיקון מס' 10), התשע"ד-2014**

עמדת התנועה לאיכות השלטון – הצעת חוק מועצת הצמחים (ייצור ושיווק)

(תיקון מס' 10), התשע"ד-2014

לקראת דיון בוועדת הכלכלה ביום 29.05.2018

בכסות של דאגה לחקלאים, הצעת החוק מבטלת את תנאי אישור ועדת הכספים של הכנסת לקביעת כללי גביית ההיטלים בידי מועצת הצמחים. לעמדתנו, מהלך זה אינו רצוי והוא מעניק למועצה כוח נוסף לגבות כסף בפרוצדורה יותר פשוטה. זאת, על אף ששר החקלאות התבטא כי יש לסגור את המועצה, בעוד היא אינה ממלאת תפקידיה ופוגעת בחקלאים ובציבור הרחב.

מטרתו המוצהרת של המחוקק בהצעת החוק המונחת לפנינו, הינה לתקן את נוסח החוק כך שיהיה ניתן ליישם את תיקון מס' 8 לחוק מועצת הצמחים (ייצור ושיווק), התשל"ג-1973 (להלן: "חוק מועצת הצמחים") כלשונו וכדי שמטרת תיקון מס' 8 תושג בפועל.

כזכור, תיקון מס' 8 עסק בקביעת שיעורי מינימום ומקסימום להיטלים שרשאית המועצה לייצור צמחים ושיווקם (להלן: "מועצת הצמחים") להטיל בכללים, כאשר קביעת הכללים כפופה להסכמת שר החקלאות, שר האוצר ולאישור ועדת הכספים של הכנסת. לעמדתנו, בהצעת החוק שלפנינו מספר כשלים מהותיים כפי שיפורט להלן.

סעיף 1(א) – ביטול דרישת אישור ועדת הכספים של הכנסת כתנאי לקביעת כללי המועצה

לעמדת התנועה אין לבטל את תנאי אישור ועדת הכספים לקביעת כללי גביית ההיטלים בידי המועצה, תוך הותרת פיקוח מיניסטריאלי של שרי החקלאות והאוצר בלבד, מהטעמים הבאים:

- **שאר מועצות הייצור אינן קובעות את ההיטלים בעצמם.** מועצת הצמחים, בניגוד למועצות אחרות, הינה מועצה סטטוטורית וכופה, אשר תיקון מס' 8 לחוק קבע כי חבריה, ולא שר החקלאות כפי שנקבע בעניין מועצות אחרות, יהיו אחראים לקביעת גובה ההיטלים המוטלים על כלל החקלאים. בשל כך, יש להוסיף מנגנוני ביקורת ולא לבטלם.
- **הסמכות להחליט על גובה ההיטלים מעמידה את מועצת הצמחים בניגוד עניינים חמור.** מצד אחד, חברי המועצה אחראים להחליט על גובה ההיטלים שיוטלו על כלל החקלאים, ומן הצד השני הם מקבלים את משכורתם מהמועצה המושלמת מגביית ההיטלים הללו.
- **עמדת שר החקלאות כי יש לסגור את המועצה.** שר החקלאות התבטא בעצמו לעניין זה: "לטענה שהמועצה אינה מקיימת את תפקידיה יש בסיס איתן... המועצה לא מפעילה את כל סמכויותיה... אין סיבה מוצדקת להשאיר מועצה סטטוטורית זו על כנה... ניתן להסתפק בארגון וולונטרי...".¹ בנוסף, זה מספר חודשים שאנו קוראים לשר החקלאות להשתמש בסמכותו לפי סעיף 69 לחוק מועצת הצמחים כיוון שלעמדתנו כל העילות החלופיות בחוק המאפשרות להפסיק את פעילות המועצה מתקיימות: המועצה אינה ממלאת חובותיה

¹ מתוך מכתב מאת שר החקלאות ופיתוח הכפר, אורי יהודה אריאל הכהן, שכותרתו "תיקון התוספת לחוק מועצת הצמחים", אל ח"כ איתן כבל, יו"ר ועדת הכלכלה (4.12.2017).

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel

והתחייבויותיה כלפי המגדלים ואף פוגעת בהם ובצרכנים, היא אינה מבצעת ביעילות את מטרותיה ורמת השירותים הניתנת למגדלים אינה מצדיקה את ההיטלים הנגבים מהם.

- **קולם של החקלאים, שאינם חברי הלובי החקלאי, לא יוכל להישמע בכנסת.** ועדת הכספים היא הפלטפורמה היחידה בה החקלאים מגיעים להופיע בעצמם ולא מיוצגים רק על ידי הלובי החקלאי. כידוע, מאבק החקלאים המאגד כ-3,000 חקלאים, התומך והפועל לסגירת מועצת הצמחים, מעיד על כך כי החקלאים לא מיוצגים על ידי הלובי החקלאי. יש לייצר מנגנון חוקי שיספק לחקלאים מקום ראוי להביע טענותיהם גם אם גורמים פוליטיים לא יעניקו להם מקום זה באופן יזום.

סעיף 1(3) – הדרישה כי המועצה תיעזר בנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ותהיה רשאית להסתייע בנתונים שבידה ובידי משרד החקלאות

כידוע, עדיף להסתמך על נתוני הלמ"ס בקביעת ההיטלים, כיוון שאלה נתונים עם בקרה וחותמת מקצועית בטוחה. מדברי ההסבר, נדמה שהמנגנון הקיים בנוסח הצעת החוק הנוכחית הינו מנגנון שמאפשר את השימוש בנתונים אלה לצד נתונים אחרים אך לא מחייב השימוש בהם.

לעמדתנו, יש לחייב את מועצת הצמחים לעשות שימוש בנתוני הלמ"ס ובמידת הצורך להשתמש בנתונים נוספים שבידה. ככל שקיימת בעיה טכנית עם השימוש בנתוני הלמ"ס בעת קביעת הכללים מדי שנה, יש ליצור מנגנון של תזמונים כאשר בשנה שלאחר מכן יהיה ניתן לקזז את גובה ההיטלים בהתאם, ככל שהחקלאים שילמו יתר על המידה.